

ANTI-PESTPROTOCOL

HET PRAKTIJKOLLEGE CENTRUM

INEKE YARK & JANINE DE JAGER

HET PRAKTIJKOLLEGE CENTRUM

Schietbaanstraat 26, 3014 ZX Rotterdam

Inhoud

1. Verantwoording antipestprotocol	2
Belang van dit antipestprotocol.....	2
Uitgangspunten van de school t.a.v. pesten.....	2
Doelstelling	2
Wat verstaan we onder pesten?.....	2
Hoe wordt er gepest?	4
Wat is digitaal pesten (cyberpesten)?	4
Hoe wordt er digitaal gepest?	4
Effecten van digitaal pesten	5
Oorzaken van pestgedrag	5
Rollen bij pesten	5
Mogelijke signalen van een pestsituatie	7
2. Preventie.....	9
Het pedagogisch klimaat.....	9
Preventieve programma's	10
Aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling.....	10
Anti-pestmethode	10
3. Signaleren	11
Signaleren door observeren	11
Signaleren via screenen.....	11
Melden van pestgedrag	11
4. Implementeren en handhaven.....	13
De APC's	13
Regels en adviezen	13
Informereren van ouders en leerlingen	13
Handhaving	15
Middelen voor individuele leerling of op klassenniveau	16
Klachtenregeling	17

1. Verantwoording antipestprotocol

Belang van dit antipestprotocol

Leerlingen moeten zich veilig voelen op school. Wij streven naar een prettige en open sfeer waarin de leerlingen elkaar, maar ook de docenten, het onderwijsondersteunend personeel en de directie respecteren en elkaar feedback geven. Om dit te bereiken, moeten leerlingen en personeel met elkaar om leren gaan. Het kan voorkomen dat een leerling gepest wordt. De personeelsleden moeten zich dan realiseren dat er een ernstig probleem is. Als pesten gedoogd wordt, wordt de veiligheid en de cultuur van een school ernstig aangetast. Een schoolklimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen de gepeste leerling worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Pesten wordt daarom niet geaccepteerd en/of getolereerd. Met behulp van dit protocol wordt pestgedrag aangepast met als doel pesten te stoppen en te voorkomen. In dit antipestprotocol is vastgelegd hoe dit wordt gerealiseerd. Als in dit protocol wordt gesproken over pesten of pestgedrag, wordt daarmee ook digitaal pesten, seksuele intimidatie en discriminatie bedoeld.

Uitgangspunten van de school t.a.v. pesten

Pesten wordt op school als een ernstig probleem gezien. De school zal zich zoveel mogelijk inspannen om pesten te voorkomen en actie ondernemen als er toch gepest wordt, zodat het pesten stopt. Pesten is onacceptabel. Ook de ouders en de leerlingen moeten pesten als een probleem zien en in samenwerking met de school pesten stoppen, voorkomen en tegengaan. Op het moment dat er gepest wordt, maakt de school dit bespreekbaar met alle betrokkenen. Leerlingen moeten weten dat zij hulp kunnen krijgen van de volwassenen binnen de school als zij gepest worden.

Doelstelling

Leerlingen moeten zich veilig voelen op school.

Dit protocol is gemaakt om op een effectieve, gezamenlijke manier pesten te voorkomen en te stoppen. Het Praktijkcollege Centrum wil de leerlingen een veilige en positieve leeromgeving bieden. De docenten willen deze ontwikkeling bevorderen door het scheppen van een veilig (leer)klimaat in en om de school en een prettige werksfeer in de theorielessen, praktijklessen en op stage.

Dit betekent dat de school pesten als ongewenst gedrag beschouwt en bereid is alles in het werk te stellen om pestgedrag aan te pakken en te stoppen. Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop de school het pestgedrag van leerlingen benadert. De school wil dat alle betrokkenen – leerlingen, personeel, externe begeleiding en ouders – dit protocol naleven.

Wat verstaan we onder pesten?

We spreken van pestgedrag als een persoon zich ongelukkig voelt, omdat hij of zij door één of meerdere personen stelselmatig geconfronteerd wordt met vervelend, vernederend of agressief gedrag of buitengesloten wordt van de sociale groep. Dat kan ook digitaal zijn of een combinatie daarvan. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Pesten heeft een grote impact op het slachtoffer. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die gepest worden zich eenzaam, angstig en verdrietig voelen. De negatieve gevolgen van pesten kunnen lang aanhouden. Zo hebben kinderen die gepest worden in hun latere leven vaker last van depressies dan kinderen die niet gepest worden. Uit ander onderzoek blijkt dat het ook niet uitmaakt of kinderen 'echt' gepest worden of niet: kinderen die het gevoel hebben gepest te worden, ervaren dezelfde negatieve gevoelens

van het pesten, zoals angst en depressie. Dit laat zien dat pesten in sterke mate een subjectief verschijnsel is en dat de vraag of het wel 'echt' pesten is niet relevant is.

Pesten is o.a. langere tijd (non-)verbaal of fysiek geweld gebruiken tegen een persoon of zijn spullen. Voorbeelden zijn uitschelden, negeren, opjatten, de schuld geven of voor gek zetten omdat hij/zij anders is, treiteren, en herhaaldelijk en langdurig blootstellen aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen.

Bij digitaal pesten (via social media) kan gedacht worden aan 'shaming' en 'sexting' (gênante foto's en filmpjes maken en rondzenden/plaatsen), het opzettelijk niet 'liken' van posts of niet reageren op berichten, een nepaccount, haatprofiel of –groep aanmaken, een account hacken of een virus verspreiden. Wat fysiek kan, gebeurt ook digitaal, zoals laster, (anoniem) schelden, beledigen, bedreigen of stalken.

Pesten heeft drie kenmerken:

- Het is intentioneel;
- Het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats;
- Er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Bij pesten is de ene leerling sterker en de andere leerling zwakker. Het is steeds dezelfde leerling die wint en dezelfde leerling die verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is de gepeste leerling steeds weer de klos. De sterkere leerling, de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; een pester wil de ander pijn doen, kwetsen en/of dingen van een ander vernielen. Vaak is sprake van een groep van pesters tegen een enkele leerling. De gepeste leerling kan zich eenzaam voelen en verdrietig, onzeker en bang zijn.

Pesten is een vorm van geweld en is daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Pesten gebeurt vanuit overheersing/ongelijkwaardigheid, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

De meeste kinderen pesten omdat ze een hogere sociale status willen. De reactie van omstanders bepaalt of dat ook daadwerkelijk lukt en daarom moet pesten als een groepsprobleem beschouwd worden. Streng straffen of terugslaan werkt meestal niet en heeft mogelijk zelfs een averechts effect. Omstanders stimuleren om het pesten af te keuren en het slachtoffer te helpen werkt wél. De opvatting 'van pesten word je sterker' is een misverstand. Pesten maakt slachtoffers niet weerbaarder; zij hebben hier juist, vaak zelfs op latere leeftijd, nog last van. Het maakt niet uit of kinderen 'echt' gepest worden of niet; als zij het gevoel hebben dat ze gepest worden, ondervinden ze hier negatieve gevolgen aan.

Als een leerling aangeeft dat hij zich gepest voelt, moet het als pesten worden beschouwd. Het mag nooit zo zijn dat een ander het voorval bagatelliseert en zegt dat het wel meevalt. Hoe eerder pesten in de kiem gesmoord wordt, hoe beter het is. Daarom is het goed om al bij de eerste signalen onderzoek te verrichten en een procedure in werking te stellen dat het gedrag stopt.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, waardoor het moeilijk is om er grip op te krijgen.

Wij zien bij pesten de volgende rollen terug:

- Het pestslachtoffer;
- De pestkop = pester/aanvoerder;
- De meelopers = assistenten en versterkers (en hun ouders!);
- De stille omstanders = buitenstaanders;
- De mentor/docent.

Hoe wordt er gepest?

Pesten kan op veel manieren, bijvoorbeeld:

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken, uitschelden, bedreigen, met bijnamen aanspreken, roddelen (achterklap, laster), discrimineren, negativiteit tegenover LHBTI, seksueel intimideren (reputatieschade), enz.
- Schriftelijk/per telefoon: gemene briefjes/teksten.
- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben, aan haren trekken of zelfs wapens gebruiken.
- Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden.
- Uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, uitsluiten bij groepsopdrachten, niet met hem/haar willen samenwerken.
- Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas of schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen.
- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, chanteren, spullen voor de ander moeten kopen, afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Wat is digitaal pesten (cyberpesten)?

Kinderen maken erg veel gebruik van internet en hebben meestal een mobiele telefoon. Een groot deel van hun leven speelt zich online af. Dit betekent dat naast 'gewoon' pesten ook digitaal pesten of cyberpesten kan plaatsvinden. Dit is het pesten of misbruiken via internet en mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijks leven. Dit komt doordat de pestende leerling gemakkelijk anoniem kan blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen op steeds jongere leeftijd ermee in aanraking. Ouders en docenten kunnen moeilijker ingrijpen, omdat digitaal pesten lastig traceerbaar is.

Hoe wordt er digitaal gepest?

Ook digitaal pesten kan op veel manieren:

- Pestmail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen), gemene mailtjes waarin leerlingen worden getreiterd, gediscrimineerd of geïntimideerd.
- Ongewenste sms'jes sturen.
- Stalken: stelselmatig lastigvallen van iemand door het blijven sturen van haatmail of dreigen met geweld in chatrooms.
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal, zoals porno en kinderporno, gewelddadig materiaal, enz.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcamseks: beelden die ontvangen worden, kunnen worden opgeslagen en (eventueel later) worden misbruikt.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook kan uit naam van een ander pestmail worden verstuurd.

Effecten van digitaal pesten

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer, met alle gevolgen van dien. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan, zijn soms niet meer te verwijderen.

Oorzaken van pestgedrag

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben, bijvoorbeeld:

- Eigen onzekerheid overschreeuwen;
- Een hogere sociale status willen;
- Eten of gegeten worden/de aanval is de beste verdediging;
- Aandacht;
- Frustratie afreageren/uit jaloezie;
- Macht uitoefenen;
- Een beperking of stoornis;
- Een problematische thuissituatie;
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet). Als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken;
- Het moeten spelen van een niet-passende rol;
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas;
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school. Een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd;
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau);
- Een zwak gevoel voor autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

Rollen bij pesten

Het pestslachtoffer

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dit kan meerdere redenen hebben:

- Verlegen/stil;
- Sociaal/motorisch onhandig;
- Onzeker (laag zelfbeeld);
- Afhankelijk;
- Snel op de kast te jagen/snel overstuur/ontvlambaar (lage frustratietolerantie);
- Betweter/professor/stud;
- Lievelingetje van de docent;
- Wil er té graag bij horen/plakken/kleven/opdringen;
- Bedreigend voor de machthebbers;
- Niet meegaan/jezelf zijn;
- Anders zijn dan de middenmoot of leeftijdsgenoten (qua uiterlijk, gedrag, seksuele geaardheid, kleding, andere vrijetijdsbesteding zoals sport of een instrument bespelen, (beroeps)oriëntatie);
- Nieuw in de klas;
- Nog geen/niet genoeg ABN spreken;
- Eenling;
- Instabiele of overbeschermdende thuissituatie;
- Eerder gepest;
- Beperking.

Kinderen worden gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen om een gepeste leerling te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. De gepeste durft vaak niets terug te doen.

Een gepest kind voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Het kind kan het idee hebben dat het zijn eigen schuld is. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn: schaamte, angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt, het probleem lijkt onoplosbaar of het kind heeft het idee dat het niet mag klikken.

Gedurende de dag kunnen kleine of grotere incidenten plaatsvinden. Deze incidenten verzieken elke schooldag en maken het slachtoffer tot een emotioneel wrak. Het slachtoffer weet nooit wie de volgende aanvaller zal zijn of wat hij moet doen om het te voorkomen. Het slachtoffer móet elke dag weer naar school. Het is makkelijk om de oorzaak bij het slachtoffer te zoeken; die vertoont ook wel 'raar' gedrag of zoekt de problemen op. Of hij is niet weerbaar genoeg, "wat wil je ook met ouders die bij elk wissewasje op school komen klagen". Tragisch genoeg zijn veel van deze gedragingen juist een gevolg van pesten en in ieder geval géén excuus ervoor.

De pestkop (pester/aanvoerder)

De pester is vaak de sterkere in zijn groep. De pester is populair, maar niet geliefd. Onderzoek heeft uitgewezen dat veel pesters heel bewust te werk gaan. Daarbij kiezen zij heel strategisch een slachtoffer uit: iemand die zich moeilijk kan verdedigen en die ook niet veel vrienden heeft. Deze strategie werkt. Hij wordt meestal niet aardig of leuk gevonden, maar is wel populair. Doorgaans voelt een pester zich niet schuldig, want de gepeste leerling vraagt er volgens hem immers om gepest te worden.

De meelopers

Meelopers zijn assistenten en versterkers. Meelopers vinden het heel goed dat er gepest wordt. Meelopers zijn leerlingen die incidenteel of stelselmatig meedoen met het pesten, het pesten aanmoedigen of anderen erbij roepen om het pesten te steunen. Ze fungeren dan als assistenten van de pester en bevestigen zo hun eigen status en dat van de pester. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de rol van gepeste leerling terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken dat zij er dan bij horen. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst om vrienden of vriendinnen te verliezen.

De stille omstanders/buitenstaanders

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor de gepeste leerling of hulp inschakelen.

De *stille omstander* bemoeit zich er niet meer als er gepest wordt. Hij vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen en is bang zelf gepest te worden.

De *buitenstaander* denkt dat er in de klas niet gepest wordt of het kan hem niets schelen, zolang hij er zelf maar geen last van heeft.

Andere betrokkenen

Andere betrokkenen nemen het op voor de gepeste. Zij vinden het niet goed dat er gepest wordt en zijn niet bang voor de pester.

Ouders

De ouders hebben invloed op het pesten. Zij kunnen signalen van pesten herkennen. De ouders kunnen hun kind actief bijstaan als hun kind gepest wordt of als hun kind zelf een pester is.

Mentor

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar het pestprotocol en de algemene afspraken, de regels in de klas en binnen de school. Het pesten en voorbeelden daarvan worden benoemd. De mentor zet o.a. Respectlessen in tijdens zijn mentoruur en besteedt gedurende het hele jaar aandacht aan een veilig pedagogisch klimaat en een positieve groepsvorming. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken wordt beschouwd, maar als hulp bieden of vragen. De mentor is het aanspreekpunt voor leerlingen die willen melden dat er gepest wordt. Daarnaast wordt de mentor ook door andere docenten ingeschakeld als er mogelijk gepest wordt. De mentor heeft verder een actieve, signalerende taak ten aanzien van pesten. Hij onderneemt actie bij pesten en registreert de incidenten en ondernomen acties in Profijt. Hij is het eerste aanspreekpunt voor de ouders.

Andere docenten en ondersteunend personeel

De docenten en het OOP hebben een signalerende taak ten aanzien van pesten. Als een docent pestgedrag constateert of vermoedt, stelt hij de mentor(en) van de betrokken leerling op de hoogte en maakt een notitie van het pestincident in Profijt.

Antipestcoördinator (APC)

De APC neemt de rol van de mentor over wanneer het pesten het klassenverband overstijgt en wanneer het pesten zich herhaalt.

De APC brengt structuur en systematiek in de pestaanpak om pesten op school te stoppen. De APC houdt vinger aan de pols totdat het pesten echt gestopt is.

De antipestcoördinator coördineert het totaal aan pestbeleid en zorgt voor een samenhangende aanpak van het pestbeleid in samenwerking met betrokkenen. Hij zorgt voor structuur en systematiek in de pestaanpak en voor een duidelijke communicatie naar de verschillende partijen. Hierbij kan gedacht worden aan ouders, mentor, docenten en directie. De APC heeft ook een controlerende en borgende rol in de uitvoering van de maatregelen en de communicatie en het behoud van de positieve groep. Daarnaast zorgt de APC voor het volledige registratiesysteem van de peestsituaties en acties met een jaarregistratieformulier. Hierdoor kan hij trends en knelpunten vaststellen en hierop beleid aanpassen, waardoor pesterijen beter voorkomen en bestreden kunnen worden.

Ondersteuningscoördinator (OCO)

De mentor kan hulp inroepen van de OCO. Deze onderhoudt de contacten met het schoolmaatschappelijk werk en de orthopedagoog. De OCO zorgt ervoor dat trainingen gegeven worden en verwijst leerlingen, indien nodig, door naar andere instanties.

Mogelijke signalen van een peestsituatie

Omdat leerlingen in veel gevallen niet vertellen dat ze worden gepest, kan uit indirecte signalen worden afgeleid of ze worden gepest. Deze signalen kunnen zijn:

- Niet meer naar school willen;
- Niet meer over school vertellen thuis;
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden;
- Slechtere resultaten halen op school dan vroeger;
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen;
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben;

- Blauwe plekken hebben (ook op ongewone plaatsen);
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, nachtmerries hebben;
- De verjaardag niet willen vieren;
- Niet buiten willen spelen of optrekken met andere leerlingen;
- Niet alleen een boodschap durven doen;
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan;
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen;
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven;
- Altijd als laatste worden gekozen in een groep;
- Dicht bij de docent proberen te blijven;
- Angstig en onzeker zijn;
- Er bang, neerslachtig en huilerig uitzien;
- Overdreven clownesk gedrag vertonen;
- Afkoopgedrag vertonen: geld/snoep geven of het maken van huiswerk voor anderen.

Andere leerlingen kunnen ook signalen geven dat een leerling gepest wordt. Ze vertellen bijvoorbeeld dat een leerling huilt, niet mee mag doen of altijd alleen staat in de pauze.

2. Preventie

De school kiest voor een preventieve aanpak van pesten. Als pesten toch voorkomt, wordt dit actief besproken en volgens een hierin opgenomen stappenplan aangepakt. De aanpak is altijd volgens het 5-sporenbeleid (zie blz. 14).

Het pedagogisch klimaat

De aanpak en het voorkomen van pesten is de verantwoordelijkheid van het hele team, de leerlingen en de ouders. Het 'goede' voorbeeld van de docenten, het OOP en de ouders thuis is van groot belang.

De docenten en het OOP bieden structuur en veiligheid in de lessen en door aanwezig te zijn bij leswisselingen en pauzes.

In elk lokaal en op de gangen hangen de omgangsregels en afspraken over hoe er met elkaar omgegaan dient te worden.

De docent en het OOP werken aan een positieve sfeer in de groep door een positieve benadering van de leerlingen. De mentor organiseert geregeld activiteiten die een positieve groepsvorming bevorderen.

Er is voor elke docent een document beschikbaar dat uit twee delen bestaat: een theoretische uitleg over het groepsvormingsproces in de vier fases (forming, storming, norming, performing) en een deel met groepsvormende activiteiten per fase. Dit tweede deel is een werkdocument en kan aangevuld worden met nieuwe geschikte groepsvormende activiteiten.

De mentor behandelt de Respectlessen tijdens de mentorlessen.

Agressief gedrag van docenten, OOP, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Docenten en OOP nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen. Voorbeeldgedrag van de docenten en het OOP in de les en in de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat daar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie wordt aangemoedigd en verschillen worden aanvaard, waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid en waar pestgedrag niet wordt geaccepteerd.

School en ouders halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Bij problemen met pesten zullen de medewerkers (zie rollen) hun verantwoordelijkheid nemen en altijd overleg voeren met de ouders. De ouders kunnen informatie en suggesties geven en ondersteunen bij de aanpak van de school.

- De algemene afspraken en regels worden in het begin van het jaar besproken en herhaald ten gunste van een positief pedagogisch klimaat;
- Docenten besteden in de lessen aandacht aan de omgang met elkaar;
- Docenten nemen kennis van relevante informatie over nieuwe leerlingen;
- Er is (normaliter) altijd één van de twee gecertificeerde antipestcoördinatoren aanwezig op school;
- Bij de intake van leerlingen en de kennismakingsavond voor nieuwe leerlingen en hun ouders wordt het antipestprotocol onder de aandacht gebracht. De rol van de ouders wordt hierbij ook benoemd.

Preventieve programma's

De school houdt jaarlijks enquêtes onder de leerlingen op het gebied van de beleving van veiligheid. De uitslagen van de enquêtes worden zorgvuldig geanalyseerd door de OCO, de leerlingbegeleider en de mentor. Indien nodig wordt er een plan van aanpak opgesteld.

Aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling

Kinderen brengen veel tijd door op school. De school staat hen daarom bij in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Binnen alle vakgebieden wordt er specifieke aandacht besteed aan sociale vaardigheden.

Tijdens de wekelijkse SoVa-lessen in klas 1 en 2 komen onderwerpen als veiligheid, herkennen van en omgaan met emoties, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies enz. aan de orde.

Voor alle leerlingen in het 1^e leerjaar wordt de training Rots en Water gegeven.

Voor alle tweede en indien mogelijk derdejaarsleerlingen wordt er 'Voel je sterk' aangeboden.

Voor leerlingen met zwakke sociale vaardigheden worden er weerbaarheidstrainingen gegeven, zoals:

- ART (Agressie Regulatie Training);
- Bikkels aan de top;
- Sterker staan (faalangstreductietraining);
- Seksuele weerbaarheidstraining, Make a move+ en Girlstalk+.

Er is een docent aangesteld die deze lessen geeft. Indien nodig worden er andere specifieke SoVa-lessen ingekocht, zoals Meidenvenijn.

Anti-pestmethode

Een groot deel van onze docenten is geschoold in de anti-pestmethode 'Sta op tegen pesten'. Hierbij wordt een no-blame-aanpak gehanteerd.

3. Signaleren

Signaleren door observeren

Signalen of aandachtspunten op school zijn:

- Alert zijn op leerlingen die in het verleden zijn gepest (vanuit rapportage onderwijskundig rapport of OPP);
- Leerlingen die herhaaldelijk geschopt, geslagen, uitgescholden en uitgelachen worden;
- Het op een bepaalde manier uitspreken van de naam, intimideren via kleine gebaren;
- Leerlingen die vaak of altijd alleen zijn in de pauzes;
- Leerlingen die altijd bij een docent in de buurt blijven;
- Leerlingen die nooit gekozen worden bij de gymles;
- Leerlingen die onzeker zijn;
- Leerlingen die plotseling slechter gaan presteren;
- Leerlingen die worden ingezet om dingen voor een ander te doen, zoals eten halen, moeten betalen voor een ander, verhalen/boodschappen doorgeven.

Signalen thuis van gepest worden, zijn:

- Thuis komen met kapotte spullen of spullen kwijt zijn;
- Kinderen die vertellen dat ze gepest worden;
- Onverklaarbare blauwe plekken;
- Niet graag naar school gaan, schoolziek zijn;
- Slecht eten en slapen;
- Onrustig sms-, WhatsApp-, Facebook-, Twitter-, Tik-tok-, Snapchat- en Instagramgedrag.

Signalen van daders en meelopers:

- Leerlingen die in het verleden pestten (vanuit rapportage onderwijskundig rapport of OPP);
- (Verbaal) agressieve leerlingen;
- Leerlingen die 'geintjes uithalen';
- Leerlingen die geld lenen of iets laten kopen in de kantine;
- Afpakgedrag;
- Onrustig sms-, WhatsApp-, Facebook-, Twitter-, Tik-tok-, Snapchat- en Instagramgedrag.

Signaleren via screenen

De instroomgegevens van nieuwe leerlingen worden gescreend op pestgedrag.

De leerling wordt één keer per jaar gescreend m.b.v. een leerlingvragenlijst (LVL). De mentoren vullen een docentenvragenlijst (DVL) in. De analyse van de scores wordt besproken met de mentor. Indien nodig wordt er een plan van aanpak opgesteld.

Melden van pestgedrag

De leerling die bij de docent meldt dat hij of andere kinderen worden gepest, wordt altijd serieus genomen. De leerling moet weten dat hij zelf mag kiezen bij wie hij de melding doet, namelijk bij de docent, de mentor, de directie, de leerlingbegeleider of de OCO.

De docent en het OOP zijn alert op pestgedrag binnen en buiten de klas en melden pestgedrag en meeloopgedrag bij de mentor. Deze maakt een notitie in Profijt en neemt de benodigde maatregelen, waaronder (en vooral) melding bij de APC.

Ouders moeten melding maken op school als hun kind vertelt over het zelf gepest worden of over pestgedrag binnen de groep.

Melding kan in eerste instantie bij de mentor. De mentor moet dit melden bij de APC. De APC kan het pesten, indien nodig, inbrengen in het ondersteuningsteam van Het Praktijkcollege Centrum.

4. Implementeren en handhaven

De APC's

- Evalueren en actualiseren jaarlijks het anti-pestprotocol;
- Brengen jaarlijks aan het begin van het schooljaar tijdens de personeelsvergadering het onderwerp pesten en handhaven aan de orde;
- Verzorgen tijdens de eerste organisatiedag van het schooljaar een workshop waardoor de kennis van het anti-pestprotocol bij alle personeelsleden weer is geactiveerd;
- Zetten het onderwerp in februari nogmaals op de agenda;
- Blijven zich bijscholen op dit onderwerp;
- Houden een jaarregistratieformulier bij, waardoor trends en knelpunten zichtbaar worden en indien nodig maatregelen worden getroffen of het beleid aangepast kan worden.

Regels en adviezen

Regels voor de leerlingen:

- Je respecteert elkaar. Je accepteert een andere leerling zoals hij of zij is.
- Iedereen mag meedoen aan activiteiten.
- Je blijft van de spullen van een ander af, tenzij je toestemming hebt.
- Je scheldt een leerling niet uit en je verzint geen bijnamen.
- Je lacht een andere leerling niet uit en je roddelt niet over andere leerlingen.
- Je bedreigt elkaar niet en je doet elkaar geen pijn.
- Niet toegestaan wordt:
 - Agressief gedrag naar andere leerlingen of docenten.
 - Het bij zich hebben van wapens of steekvoorwerpen.
- Ruzie of incidenten worden altijd uitgesproken.
- Als je ziet dat een leerling gepest wordt, vertel je dat aan je mentor of een docent.

Adviezen voor de leerlingen:

- Praat er thuis en op school over als je gepest wordt. Houd het niet geheim!
- Praat het eerst uit als je zelf ruzie hebt. Als dat niet lukt, meld je dan bij je mentor of bij een andere docent.

Voor de ouders:

- Ouders zijn medeverantwoordelijk voor het signaleren en het doorgeven van mogelijk pestgedrag.

Informerende van ouders en leerlingen

Ouders en leerlingen krijgen de schoolregels (dus ook de anti-pestregels) bij de intake te lezen. Zij tekenen een verklaring waarin zij zeggen kennis te hebben genomen van het anti-pestprotocol.

De anti-pestregels en het anti-pestprotocol zijn opgenomen op de website van de school. Ook komt het onderwerp aan bod in de nieuwsbrief.

De schoolregels (inclusief de anti-pestregels) worden in ieder geval twee keer per jaar klassikaal besproken (bij de start van het school en in de Week tegen het Pesten) en komen aan de orde bij incidenten.

Zichtbaarheid van APC

De APC's stellen zich voor tijdens de informatiebijeenkomst voor nieuwe leerlingen en ouders. De namen van de APC's staan op de site vermeld.

Rollen van de APC's

1. De APC presenteert zich

De APC is voor ouders en onderwijspersoneel herkenbaar als centraal meldpunt voor pesterijen tussen leerlingen in de schoolsituatie. Om deze zichtbaarheid te bereiken, geeft de APC informatie op de kennismakingsavond en tijdens personeelsbijeenkomsten.

2. De APC analyseert en ontwerpt

De APC analyseert (samen met de mentor):

- Hoe er wordt gepest;
- Waarom de pester pest;
- Wie er wordt gepest.

De APC ontwerpt een samenhangende en systematische aanpak om pesten op korte en lange termijn te stoppen in samenwerking met de mentor, begeleidingsspecialisten en de directie.

3. De APC adviseert en ondersteunt

De APC werkt volgens het pestprotocol en het 5-sporenbeleid. De APC zet verschillende mogelijkheden in om een einde te maken aan (cyber)pestgedrag in de onderwijssituatie en maken daarbij gebruik van en/of hebben kennis van de no-blame-methode, herstelrecht, steungroep, de oplossingsgerichte methode, peers inzetten, het schorsings- en verwijderingsprotocol, de klachtenprocedure van de school en de strafrechtelijke en civielrechtelijke procedure.

4. De APC informeert

De APC informeert de ouders van de gepeste leerling over de genoemde oplossingsmogelijkheden en de formele procedures met bijbehorende consequenties. De APC zoekt samen met de ouders naar een passende oplossingsmogelijkheid.

De APC brengt desgewenst (via de OCO) de gepeste leerling en zijn/haar ouders in contact met interne of externe begeleidings- of hulpverleningsspecialisten.

5. De APC coördineert

De APC coördineert alle activiteiten rondom het beëindigen van een peestsituatie op school op het gebied van aanpak, begeleiding en hulpverlening.

6. De APC communiceert

De APC houdt contact met de mentor van de gepeste leerling en met de ouders van de gepeste leerling, totdat het pestgedrag is gestopt.

De APC verzekert zich van het feit dat de mentor en overige docenten en OOP'ers corrigerende maatregelen nemen tegen de pester(s) en meelopers conform het anti-pestprotocol en dat ouders hierover geïnformeerd worden. Daarnaast adviseren zij indien nodig de directie over mogelijk te nemen stappen tegen de pester(s) en meelopers.

De APC verzekert zich van het feit dat de mentor en leerlingbegeleiders activiteiten ondernemen met de klas (de omstanders) om tot een positieve groep te komen.

De APC vraagt de directie om, in geval van digitale pesterijen, te schakelen met de systeembeheerder van de school en eventueel met de digitale recherche van de politie.

De APC is bekend met de taken van de vertrouwenspersoon als begeleider in een klachtenprocedure ten bate van een gepeste leerling en zijn/haar ouders.

De APC brengt desgewenst de gepeste leerling en zijn/haar ouders in contact met de vertrouwenspersoon van de school, met als doel ondersteuning tijdens een klachtenprocedure.

De APC organiseert nazorg voor de gepeste leerling.

7. De APC registreert

De APC registreert elke pestsituatie die binnenkomt op datum mét de ondernomen acties om het pesten te stoppen en met het resultaat.

De APC beheert en bewaakt een registratiesysteem van binnengekomen pestsituaties met acties/resultaten.

De APC brengt jaarlijks op basis van de eigen registraties een geanoniseerd totaalverslag uit van pestgevallen die zij ontving aan de directie en de veiligheidscoördinator.

De APC stelt op basis van eigen registratie de trends/knelpunten vast en doet voorstellen voor nieuw aan te passen beleid, procedures en richtlijnen inzake het voorkomen en bestrijden van pesterijen onder leerlingen.

De APC ziet toe op de uitvoering van het antipestbeleid. In dit verband kan de APC de directie gevraagd en ongevraagd adviseren.

8. De APC studeert

De APC houdt zich op de hoogte van de actuele ontwikkelingen inzake pestgedrag in het onderwijs en de preventie en bestrijding daarvan.

9. De APC beheert een database met werkvormen voor een positieve groep

De APC heeft een overzicht van de bestaande (les)methodes om het pestgedrag onder leerlingen te beperken en om te buigen en kan OOP, docenten, mentoren, leerlingbegeleiders en SOT hierover informeren.

De APC levert een bijdrage aan activiteiten en projecten gericht op het voorkomen van pestgedrag onder leerlingen en aan de optimalisering van schoolveiligheid.

Handhaving

Wanneer pesten wordt geconstateerd, wordt altijd gehandeld volgens het 5-sporenbeleid. Dit betekent dat naast elkaar de volgende acties worden genomen:

1. Hulp voor de gepeste;
2. Correctie en hulp voor de pester (en de meelopers);
3. Aandacht voor de sfeer in de groep waar gepest wordt; mobiliseren van de middengroep;
4. De ouders van de gepeste, de pesters en de meelopers betrekken bij de aanpak om pesterijen te stoppen;
5. Ondersteuning voor personeel om pesten adequaat te stoppen.

Escalatieladder

1. Gesprek met de betrokken leerlingen o.l.v. de mentor; met name de pester(s)/meelopers en de gepeste(n). Het gesprek met de pester(s)/meelopers heeft een waarschuwend karakter. Afspraken over de gewenste gedragsverbetering binnen de gestelde termijn (4 weken) worden schriftelijk vastgelegd (dossier in Profijt). Ouders van beide partijen worden geïnformeerd. De politie wordt geïnformeerd door de directie als er sprake is van strafbare feiten. De APC wordt geïnformeerd door de mentor. De APC ontwerpt een samenhangende aanpak.

Interventie: Sta op tegen pesten, No-blame, steungroep, oplossingsgerichte aanpak.

2. De naleving van de gemaakte afspraken wordt gecontroleerd en bijgehouden door de mentor binnen een termijn van 4-6 weken. Pestincidenten worden vastgelegd (dossier in Profijt). De APC checkt de stand van zaken bij de mentor en de ouders van de gepeste leerling.
3. Als het pestgedrag niet stopt, volgt een tweede gesprek met de pester(s)/meelopers en hun ouders onder leiding van de directie in aanwezigheid van de mentor. Pesters krijgen opnieuw 4-6 weken om hun gedrag aan te passen. Tevens kan begeleiding (SoVa, ART) ingezet worden om alsnog tot gedragsverandering te komen. Daarnaast worden er (pedagogische) strafmaatregelen genomen tegen de pester(s)/meelopers. Afspraken en maatregelen worden vastgelegd in Profijt.
4. De naleving van de gemaakte afspraken wordt gecontroleerd en bijgehouden door de mentor binnen een tweede termijn van 4-6 weken. Pestincidenten worden vastgelegd in Profijt.
5. Als het pestgedrag na bovenstaande maatregelen niet stopt, kan de directie een interne schorsing aan de pester(s)/meelopers opleggen. Tevens wordt verplichte begeleiding/hulpverlening ingezet om alsnog tot gedragsverandering te komen. Afspraken en maatregelen worden vastgelegd in Profijt. De APC wordt geïnformeerd door de directie en stelt de samenhangende aanpak bij.
6. Indien het pestgedrag aanhoudt na bovenstaande maatregelen, kan de directie overgaan tot een schorsing.
7. Indien de pester weigert mee te werken aan alle bovengenoemde stappen en het pestgedrag structureel aanhoudt waardoor de veiligheid van de gepeste leerling (en andere leerlingen) ernstig in het geding komt, kan de directie besluiten om een voornemen tot verwijdering in te dienen.

Middelen voor individuele leerling of op klassenniveau

- Zelfcontrole programma (bij gedragsproblemen);
- Vriendenprogramma (cognitief gedragstherapeutisch programma, o.a. voor angstige leerlingen);
- Stop, denk, doe;
- SoVa-training (voor trainen van specifieke sociale vaardigheden);
- ART (voor agressieve leerlingen);
- Gedragscontract;
- Gedragsschrift;
- Time-out en/of schorsing;
- Gesprek met de wijkagent;
- OPDC.

Klachtenregeling

Sinds de Kwaliteitswet van 1998 is elke school verplicht om te beschikken over een klachtenregeling en een onafhankelijke klachtencommissie om de klachten over de schoolsituatie en klachten van ouders/verzorgers en personeelsleden correct te behandelen (zie protocol 7.14 klachtenregeling).